

bidrog til stedets ry, og flere steder gives der eksempler på den indflydelse, de mange besøgte har haft på danske jazzmusikere. Sammen med Jens Jørn Gjedsteds bog *Montmartre gennem 10 år* (1986), som omhandler det oprindelige Montmartres afløser i Nørregade, danner artiklen en sammenhængende institutionshistorie inden for periodens danske jazzhistorie. Også til denne artikel kunne man have ønsket sig lidt flere illustrationer.

Bogen afsluttes med en fyldig fælles litteraturliste til de otte artikler. Såvel i layout som i typografi fremtræder publikationen særdeles indbydende. Det eneste kritikpunkt skulle da være, at billedteksterne er sat med en lovlig spinkel skrift, som i hvert fald kræver et godt læselys. Man må håbe, at redaktionen af *Musik & Forskning* på et tidspunkt igen vil forsøge sig med et temanummer.

Claus Røllum-Larsen

Mogens Andersen, Niels Bo Foltmann og Claus Røllum-Larsen (eds.): *Festskrift Jan Maegaard*. Engstrøm & Sødring, København 1996. xv + 348 s., ill., noder, ISBN 87-87091-94-1, kr. 300.

Et festskrift er et portræt, en hyldest, en spejling, et stykke forskningshistorie. I hvert tilfælde når det er vellykket. Som traditionen er, bliver det også let en fjern niche for hengemte, videnskabelige artikler og erindringer. En bog, der kun sjældent tages ned fra hylden, når den først er kommet på plads.

Hvad angår festskriftet til Jan Maegaard, der udkom i anledning af hans 70-års fødselsdag og medfølgende afgang som ansat professor ved Musikvidenskabeligt Institut i København, er der i høj grad tale om et vellykket eksemplar af genren. Det er veldisponeret, karakteriserende og indeholder en lang række forskellige bidrag, der for så vidt kunne have været endnu flere. Listen af gratulanter er alenlang.

Som komponist hylides Maegaard dels med en række musikalske vignetter, dels med en analyserende artikel skrevet af Erling Kullberg, der omhandler Maegaards eget musikalske øuvre. Af de musikalske hilsener fra danske komponistkollegaer er flere skrevet for kontrabas, der jo er Maegaards instrument. Desuden har Karlheinz Stockhausen med en velopløst hilsen sendt et formskema fra operaen *Freitag aus Licht*, der i efteråret 1996 havde sin urpremiere i Leipzig. Nodebilledet er mildest talt komplekst, men af

gode grunde er der ingen farvelægning (i *Freitag aus Licht* er grundfarven orange).

I videnskabelig henseende har der været rigelig lejlighed til at spejle sig i festens genstand. Jan Maegaards livslange beskæftigelse med Arnold Schönbergs musik har sat sine spor hos flere generationer af danske og udenlandske musikforskere. I festskriftet er dette kommet til udtryk gennem en række artikler, der analyserer og beskriver enkeltfænomener inden for dette forskningsfelt. Det gælder f.eks. Mahler-eksperten Constantin Floros' artikel om tekst og musik i Schönbergs *Gurre-Lieder* eller Joseph Auners artikel om den ekstreme kortvarighed i Schönbergs *Tre stykker for Kammerorkester* (1910). Denne tekst indkredser på en god måde de mange refleksioner omkring dette problem, idet den indledes med et citat af Hölderlins kendte digt „Warum bist du so Kurz“ og munder ud i citatet af Schönbergs forord til Anton Weberns *Seks bagateller for strygekvartet*, op. 9. Under titlen „Die Braune Sauce“ har Leonard Stein med en humoristisk Schönberg-henvisning beskrevet brugen af pedal i komponistens klaverværker. Erik Wiedemann har fra sit hjørne af musikforskningen søgt en indkredsning af forholdet mellem tvltonemusik og jazz.

En anden tilgangsvinkel til dette område findes i et mere bredt anlagt, æstetisk udsyn, der har placeret sig mellem Maegaards nøgterne viden og Frankfurterskolens ideologikritiske æstetik. Sidstnævnte synspunkt er repræsenteret gennem østrigeren Otto Kolleritsch' artikel. Orker man at arbejde sig igennem teksten, „Wertungsforschung und kritische Musikästhetik“, kan man få et interessant indblik i en af efterkrigstidens musikvidenskabelige nyskabelser. Institut für Wertungsforschung stiftedes i 1967 på Hochschule für Musik und darstellende Kunst i Graz under inspirerende indflydelse af instituttets daværende leder Harald Kaufmann og filosofen Th.W. Adorno. Wertungsforschung betyder vurderings- eller bedømmelsesforskning og blev i sin begyndelse fulgt med stor bevågenhed fra den officielle musikpresses side. I artiklen beskriver Kolleritsch instituttets tilknytning til sociologien og den senere forskydning mod det receptionshistoriske. Begrebet Wertungsforschung befinder sig nær ved socialvidenskaben, mens kritisk æstetik står filosofien nær. Kolleritsch fremhæver i artiklen, at sammenkædningen af Wertungsforschung og kritisk æstetik må fastholdes, for at resultaterne skal kunne give mening i et samfund under forandring.

Danmark har ikke haft noget „Institut for Wertungsforschung“, men Jens Brinckers artikel, „Direction: inconnué“, kunne godt stå som et praktisk eksempel på en sådan fremstilling. I en personlig erindringsform redegør han for, hvordan det var at være musikkritiker i 1960-ernes kulturelle koldkrigs-klima. Her mærkes, hvordan det anekdotiske pludselig kan stå som et velvalgt eksempel på en større helhedsopfattelse, og hvordan tidernes skiften kan sætte oplevelsen i et nyt perspektiv.

Afsnittet Teori er ret sparsomt besat, men Finn Egeland Hansens artikel om Tristan-akkorden er da overskuelig, oplysende og underholdende læsning med underfundig adresse til Maegaards beskæftigelse med samme emne. Dertil kommer Mogens Andersens interessante, men mere ufremkommelige artikel om tonehøjdestrukturer hos Schönberg.

Så er der en række artikler om dansk musik efter 1918. Søren Sørensen har skrevet om Knud Jeppesen som lærer, komponist og forsker, hvilket også kunne gøres med et bredere videnskabeligt udsyn og med mere velvalgt karakteristik. Og vil man se Finn Mathiassens poetiske miniature-artikel om et strygekvartet-fragment af Carl Nielsen eller vide noget om Szymanowski-receptionen i Danmark, så kan man også finde det.

Festskrift Jan Maegaard udkom med en mindre forsinkelse. Men da den smukt tilrettelagte bog først forelå, var alt om det glemt igen. Dertil kommer, at Maegaards egen festforelæsning er blevet inddraget som den første artikel i festskriftet. Det er en fornem syntese af den kulturhistoriske situation i Wien omkring år 1900. Hvem vil ikke gerne læse den?

Eva Hvidt

Doris Stockmann & Jens Henrik Koudal (eds.): *Historical Studies on Folk and Traditional Music* (Acta Ethnomusicologica Danica, vol. 8). Danish Folklore Archives & Museum Tusulanum Press, København 1997. 260 s., ill., ISBN 87-7289-441-5, ISSN 0587-2413, kr. 250.

I april 1995 höll den historiska gruppen inom International Council for Traditional Music sin elfte konferens. Platsen var Köpenhamn, närmare bestämt Dansk Folkemindesamlings lokaler, och drygt 15 europeiska länder var representerade genom 30-talet deltagare. Konferensens huvudteman detta år var: (i) Traditional Music

between Urban and Rural Communities, och (ii) Music and Working, båda till synes outtömliga ämnen som tidigare behandlats i olika sammanhang. I en välfylld och välredigerad skrift kan vi, som inte kunde närvara i Köpenhamn, nu ta del av drygt tjugo konferensinlägg.

Konferenstemat om förhållandet landsbygd – stad tycks ha lockat de flesta av de närvarande musiketnologerna. Drygt 3/4 av boken behandlar detta ämne. Den geografiska täckningen är stor – bidragen är uppdelade efter Östersjöområdet, Centraleuropa och Balkan, samt ett par bidrag som tar upp ämnets aktualitet i några utomeuropeiska områden. Det är i hög grad historiskt material man utgår från, även om en del trådar dras ända in i vår samtid.

Det är oerhört intressant att få en sammanställning av det här slaget. Vissa mönster framträder tydligt oberoende av geografisk belägenhet, repertoar och sång- och spelpraxis. Att det varit en ständig utväxling av musikaliska traditioner mellan stad och landsbygd har vi musiketnologer länge varit medvetna om, men här får vi mer i detalj verifierat hur spridningen kan gå till.

Kringvandrande musiker och sångare har i alla tider varit en viktig förbindelselänk mellan olika geografiska och sociala miljöer. Men här kan vi läsa oss till mer konkreta exempel, hur tyska „Bänkelsänger“ under 1800-talet vandrade runt i kroatiska städer och byar och sjöng, spred och sålde sina sensationsvisor (Grozdana Marošević: „Travelling musicians in Croatia“). Ur svensk synvinkel kan vi se en motsvarighet i de italienska musiker som drog runt i Sverige vid exakt samma tid och spred europeiska slagdängor som tacksamt togs upp i både stad och land. Vi möter det också i Ungern där kringvandrande zigeniska musiker var eftersökta underhållnings- och dansmusiker både i städer och på landsbygd (Lujza Tari: „Verbunk’ – ‘Verbunkos’“) och vi kan läsa oss till hur den främmande ‘zinge’ vinner insteg i Lettland under senare delen av 1800-talet och blir en del av den lettiska folktraditionen (Zaiga Sneibe: „Latvian Folk Songs: Tradition and Change“).

Några av de nordeuropeiska bidragen påvisar yrkesmusikerens privilegium att utföra dansmusik inte bara i staden utan även i kringliggande landsbygd och den konkurrenssituation som under århundradena uppstått mellan dem och bymusikanter (J.H. Koudal: „The Impact of the ‘Stadsmusikant’ on Folk Music“, Bjørn Aksdal: „The Mining Town of Røros – a Melt-